

SAIGON THƯỢNG ĐẲNG DƯỢC PHÒNG

G. RENOUX

NHỨT HẠNG BẢO TÈN SƯ, NGANG RÁP HÁT LANGSA

Tiệm cũ HOLBÉ, sáng tạo trong năm 1865

Tiệm này cố cựu và to hơn hết các tiệm trong quần hạt
Cuộc dọn dẹp bảo chế y như các tiệm thuốc to đương thời tại PARIS

BẤT NHỊ GIÁ

Thuốc men, và các món đồ khác bán trong tiệm đều là đồ nhưt hảo hạng.

Trừ đây tiệm, mà mỗi kỳ tàu đều có chở qua luôn luôn.

Đồ hóa-học, thuốc men để dùng bán trong tiệm thuốc, đồ dùng về kỹ nghệ, vẽ nghệ chụp hình, dược thảo, đồ bó gít, và đồ phụ lũng theo tiệm thuốc, kiền, chai, ly trong sở thí nghiệm, máy châm-chít, âu-nhi-khoa, thí-học và cực-chuẩn-tức-chi-cơ-khi. Bán đủ các thứ đồ dùng trong nhà thương, nhà bệnh v. v. Rương sắt bỏ theo tàu, dùng trong nhà vườn, nhà ruộng, xe hơi v. v.

Đồ máy làm thuốc hoàn, thuốc tễ. Thiet nghiệm phân giải theo cách hóa-học để tiêm kiem vi trùng và phân giải hàng hóa, dọn đồ bó gít và thuốc trừ độc. chuyên-môn. THUỐC HIỆU CHỮ **RU** CỦA **ÔNG LƯƠNG Y HOLBÉ BẢO CHẾ MÀ TRỊ BỊNH HỨ C A-PHIỆN.**

Đồ hương-vị về cuộc vệ sanh. Bán đủ các thứ đồ để chụp hình. Bán sỉ và bán lẻ.

TIỆM THUỐC: TẠI CHỢ-LỚN HIỆU LÀ PHÁP-Á DƯỢC PHÒNG NGANG NHÀ GIẤY XE LỬA.

Giấy thép nói tiệm SAIGON, 215. — Giấy thép nói tiệm CHỢ-LỚN, 336.

Mỗi lần mua thuốc phải coi cái nhãn hiệu, đã nạp tại tòa cáo chừng y theo luật.

Hãy viết thư mà xin sách được-tính-lược-biên bằng chữ quốc-ngữ và chữ nho và sách riêng nói giá cả đồ chụp hình.

ABONNEMENTS
EN INDOCHINE

Par an... 5\$00
Six mois... 3.00
Par feuille. 0.10

GIA MUA

Mỗi năm... 5\$00
Sáu tháng... 3.00
Tờ tờ... 0.10

NONG-CO MIN-BAM
CAUSERIES
SUR
L'AGRICULTURE
ET
LE COMMERCE

ANNONCES

A traiter avec le
Gérant, le meil-
leur marché
possible.

GIA LỜI RAO

Tình với Chủ,
rẻ hơn hết.

M. CANNAVAGGIO

DIRECTEUR
PROPRIÉTAIRE

M. LƯƠNG-KHẮC-NINH

CHÁNH CHỦ-BÚT
VÀ QUẢN-LÝ TỜ NHỨT TRÌNH

BUREAUX: TẠI ĐƯỜNG Espagne số 86 — SAIGON

SOMMAIRE

1 ^o Thư của ông Chủ-bút.	10 ^o Cáp bằng thuyên bờ.
2 ^o Nghề buôn.	11 ^o Bài đố.
3 ^o Thời nhơn tồn ích luận.	12 ^o Thơ tin văn lai.
4 ^o Trồng dâu, để ươm, dệt tơ.	13 ^o Đáp thơ tin của Võ-kim-Trọng (Chợ-lớn).
5 ^o Trồng mía vàng.	14 ^o Du hí truyện (Tiếp theo).
6 ^o Nữ trung hiền triết.	15 ^o Thai.
7 ^o Di sử thuyết.	16 ^o Tình sử thích nôm.
8 ^o Kim-vân-Kiều giải nghĩa.	
9 ^o Giặc Âu-châu.	

LỜI RAO CÂN KIẾP

Những vị nào phụ diễn, và văn-nhơn tài từ, có gởi bài đến; ân hành hoặc không ân hành, tùy theo trí xét của Chánh-chủ-bút, còn tờ giấy ấy không trả lại, và cầm không ai dặng gởi thơ phạt; có gởi cũng bỏ không thâu. Còn vị nào muốn mua, xin gởi mandat-poste tới và biên đích danh bốn quán cho rõ. Còn ai muốn hỏi việc chi, xin hãy để con niêm theo trong thơ, mới có trả lời. Xin xem kỹ.

BIJOUTERIE PARISIENNE

Nhà bán đồ nữ trang hiệu con Rồng Vàng
 Ở ĐƯỜNG CATINAT MÔN BÀI 130-132 NGANG NHÀ IN L'UNION
 (Xuất nhập bất cấm)

Tôi đã thường buôn bán đồ nữ trang cho các cô đơn bà Annam ở Saigon và Lục-Châu, nên chúng tôi mới biết ý các cô hay dùng món chi.

Nay tôi có đặt làm tại nhà hàng ở Paris những đồ nữ trang nhiều kiểu lạ và rất xinh tốt lắm cho các cô dùng, nay xin các cô đến nhà tôi mà xem chơi. Những là bông nhận hột thủy xoàng, cà rá, giầy chuyền đeo cổ, médailles và médaillons nhiều kiểu lạ và hột thủy xoàng nước trắng lịch sự vô cùng của tôi làm riêng cho mấy cô. Nên tôi có lòng cho các cô hay rằng tôi cũng làm ra đồ nữ trang nhiều kiểu rất tốt lạ cho các cô đơn bà Annam.

Vậy tôi trông cậy cho các cô đến viếng tiệm tôi một lần thì tôi sẽ tiếp rước các cô từ từ.

I. GUINTOLI.

TIỆM CÔNG-NGHỆ FRANÇOIS NAM THỢ SỬA MÁY

126-128, Rue Pellerin, 126-128
 SAIGON

Ông B. Bazerque thợ sửa máy
 BÁT VẬT TRẠI KỸ NGHỆ

Đồ máy móc, súng ống, ống khóa đủ thứ, làm đồ cho khắp cả Lục-châu.

Xe máy hơi lớn, xe hơi hai bánh, xe máy đạp, ống lấy nước chữa lửa đủ thứ, máy lấy nước.

Sửa tủ sắt, xe kéo bằng sắt và bằng cây — Đồ phụ tùng — Máy làm đồ nguội, lò rèn, đúc sắt và đồng thau v.v.

Làm đồ cho Lục-châu y theo họa đồ và kiểu vở.

Hiệp-Thành Hiệu

52, Rue Viénot (Chợ-mới) Saigon

Kính tỏ cùng chư-vị quý khách Lục-châu đang ở, tại tiệm tôi có bán đủ thứ đồ khí dụng, đinh, dây-kềm, cưa, khoan, đục, dũa, các thứ đồ sắt vân vân. Cũng có bán đồ gia dịch như: đĩa, muỗng, nĩa và casserole; đủ thứ bằng sành và tráng sành (articles émaillés) đồ pha-ly, đồ thủy-tinh, savon đủ thứ, có bán gạo, nước mắm, thung, cũng có bán thơ, tuồng, truyện, sách và giấy, viết, mực, cho học-trò dùng.

Trong Lục-châu ai muốn hỏi thăm giá cả và cách bán gửi đến xứ làm sao, tôi sẵn lòng trả lời lập tức chẳng sai. Xin chư-tôn quan-cổ, trước đến viếng tiệm tôi một khi, tôi sẵn lòng tiếp rước quí khách, sau nữa giúp bạn đồng-bang làm cho nên việc.

Chủ tiệm,
 LÊ-KỶ-NGỘ, cần khả,

E. POURTOU

Đường Amiral-Dupré số 33 đến 39,
 SAIGON

Bán rượu chất đỏ, trắng hiệu **Médoc**, hiệu **Bordeaux**, hiệu **Bergerac**, hiệu **Fronsadals**, hiệu **St Emillon**, hiệu **Beaujais** và hiệu **Bourgogne**.

Có phân giải rõ ràng chứng cứ rằng không có pha rượu mạnh, ai muốn tránh bán không nỡ, vì rượu tốt mà giá lại rẻ.

BỒN HIỆU SAI TRỀ ĐEM ĐẾN NHÀ

Bồn hiệu có làm từ giao kèo với sáu chủ vườn làm rượu có tiếng tại xứ **Médoc**, và bảy chủ vườn có danh ở xứ **Bordeaux**. Kina Pélalo **Goudron Robert**, khai vị từ có danh và hiệp theo phép vệ sanh hơn hết.

Rượu Sam-banh, rượu bọt cốt Sam-banh, rượu chất, thượng mỹ từ hiệu **Bordeaux**, hiệu **Bourgogne** và rượu ăn bàn rất nhẹ nhàng.

TRONG LỤC CHÂU AI MUỐN MUA SẼ GỬI ĐỀN CHƯ MUA PHẢI CHỊU TIỀN SỞ ĐÍ

NAM-HONG-PHÁT

KHÁCH SANG

ở đường Boulevard Bonnard, số 106 ngang ga xe lửa nhỏ Saigon-Govap, tại chợ mới Saigon.

Bán rượu tây và sữa xe máy, đèn essence và đèn alcool.

Có cho mượn phòng ngủ sạch sẽ rộng mát, giá rẻ. Quí-quan, Quí-khách ở xa muốn mua bất cứ vật chi thì tôi mua, yếm, niêm phong kỹ lưỡng gởi tới chỗ ở mấy ông.

HUỲNH HUỆ-KỶ.

NHÀ CỬ MICHEL.

L. CAFFORT kê nghiệp

Đường Catinat môn bài số 32, 34, 36, 38, Saigon

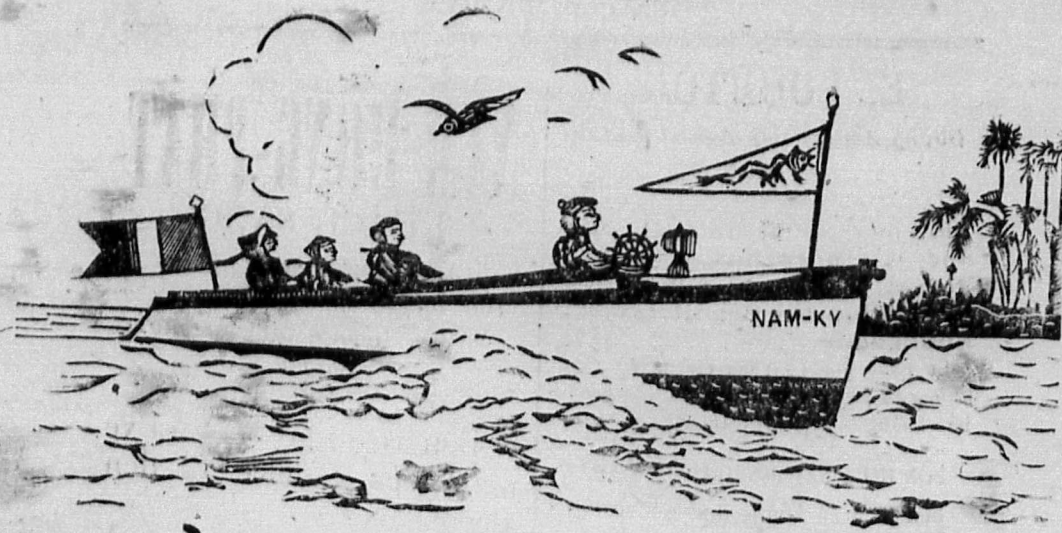
SỪNG BẮN CHIM

KHÍ GIẢI, THUỘC ĐẠN ĐŨ THỨ. Đồ phụ tùng sẵn bán. Xe máy đạp hiệu « ALCYON » và hiệu « SPHINX » (nhà Caffort đại diện cho hai hiệu xe này ở Nam-kỳ). Đồ phụ tùng xe máy đạp (là vỏ xe, ruột xe, đèn, ống thực, vân vân).

ĐỒ NỮ TRANG, đồ trang lệ và đồ bằng bạc, đồng hồ, đủ thứ, đồng hồ trái quit hiệu « LIP ».

Chuyên đeo cổ, mê-dai, mê-dui-dông cho người Annam dùng. Vàng đỏ có giầy làm chừng 18 Carat.

GIÁ RẺ LÂM, ÍT TIỆM BÌ KỊP
 SẼ GỬI VÀO LỤC-CHÂU CÁCH MAU LỆ.

TÀU HOI

« CA-NỐT »

CÓ KIỂU ĐÈ ĐUA, KIỂU ĐÈ ĐI ĐẠO, KIỂU ĐÈ ĐI LÀM
CÔNG VIỆC, SỨC MẠNH NHIỀU BỰC LỚN NHỎ ĐỦ THỨ.

= VỎ BẰNG CÂY GIÁ-TI =

= MÁY QUẦY CỨNG CHẮC =

CHẮC CHẴN — CHẠY MAU — XINH ĐẸP

HÀNG CỦA ÔNG CH. BARDON

ĐƯỜNG PAUL BLANCHY MÔN BÀI SÔ 136.

PHÒNG VIỆC Ở ĐƯỜNG CATINAT

MÔN BÀI SÔ 7 TẠI SAIGON.

CÓ TRẠI ĐÓNG TÀU Ở KHÁNH-HỘI

— HÃY HỎI TẬP SAO-LỤC GIÁ CẢ CỦA HÀNG —

CÁC PHỦ-GIA, ĐIỀN CHỦ, CÓ RUỘNG ĐẤT NƠI MẾ SÔNG, MẾ RẠCH,
NÊN XEM LỜI RAO NÀY.

NÔNG-CỒ MÍN-BẦM

E. VUATTOUX

Nhà người ta hay tin cậy. Sáng tạo từ năm 1874

SÚNG SẴNG BẮN VÀ SÚNG LẤN BIA

XE MÁY HIỆU R. P. F.

của hãng súng Gaucher và R. P. F.

Dao cạo máy hiệu O. V. B.

Ở TẠI THÀNH S'-Étienne.

SÚNG Carabines SÚNG Winchester,
súng Pistolet.

DAO ĂN BÀN

Đồ phụ tùng theo cuộc săn bắn

Đồ để dựng thuởchút

Thuộc súng của hãng

GIÀY ĐÈ ĐI SẴNG

SOCIÉTÉ FRANÇAISE GEVELOT-GAUPILLAT

KIỀM ĐEO MẮT. — TRANG VẬT. — ĐỒ NỮ TRANG. — ĐỒNG
HỒ. — ĐỒ BẰNG BẠC. — ĐỒ TUỆ KIỂU CỦA
LANGSA VÀ NHỰT-BỒN

CHỊU ĐỦ THỨ

ĐỒ CỤ TÚC VÀ CHÈ SỬA ĐỦ CÁCH THEO Ý MUỐN

Về cuộc yên lạt, đồ bắt kê và xe ngựa

Đồ bắt kê và yên ngựa đủ kiểu

Vật dụng về tàu ngựa

Đèn xe

Ông BRUN, 110, Boulevard Charner, SAIGON

Vỏ xe kéo và xe máy hiệu Soly

ĐỒNG MÓNG

Xe Mylords và xe Victorias

Xe hai bánh kiểu Hồng-Mao, xe Dog Oarts

Cây Noyer — Frêne — Acacia

XE MUI BỒN BÁNH HIỆU VICTORIAS đóng khéo và chắc, có đèn xe.

XE HIỆU MYLORDS đóng khéo và chắc, có đèn xe.

XE HAI BÁNH, đóng khéo và chắc, có đèn xe, 4 chỗ ngồi, đóng bằng cây
thượng hạng là cây Noyer hoặc cây Frêne, bánh bằng cây Acacia, nhíp cong
hiệu Excelsior.

ĐÈN XE, từ 12\$ đến 86\$. — BÁNH CAO-SU, SƠN VA ĐỒ PHỤ TÙNG
theo xe đủ kiểu, MUI, v. v.

ĐỒ BẮT KÊ, xe song mã, bằng da thượng hạng, có thừ cũng bằng da sơn
một mặt — sơn hai mặt — hoặc có lót đồng, nút khoen rất đẹp — tuệ kiểu.

ĐỒ BẮT KÊ, xe một ngựa — giá chiết bán. — ĐỒ BẮT KÊ da vàng đồng
giả như trên.

YÊN, thượng hạng trọn bộ 30\$. Đồ lỵa 42\$, tuệ kiểu 70\$, yên ngựa đua 81\$.

HÀNG LẬP RA TỪ NĂM 1874 ĐẾN GIỜ.

TIỆM THUỐC CHÁNH

Ong G. RENOUX, quan bảo chế hạng nhất ở đường Catinat và
đường Bonnard trước mặt rạp hát tây, SAIGON

RƯỢU THUỐC TRỊ BỆNH THIÊN THỜI Elixir Anticholérique RENOUX

Đã nhiều năm rồi thiệt là hiệu nghiệm

CÁCH-DÙNG

Một là phải dự phòng trước:

Trong cơn có thời khí, muốn tránh khỏi bệnh dịch,
thì phải uống trước khi ăn cơm, một muỗng cà-phê
Rượu Anticholérique, sớm mai và chiều cũng vậy.

Hay là: Khi chữa bệnh:

Khi bị thiên thời rồi (ầu tả nhiều lắm cùng là một
mỗi hết sức) người bệnh phải uống một muỗng cà-phê
Elixir Anticholérique, cứ một chận 10 phút đồng hồ thì
uống một muỗng hay là cách 5 phút cũng đặng.

Lại nữa, phải thoa rượu chổi cho nhiều cả mình
người bệnh. Rồi thì uống cà-phê hay là trà tảo nóng,
phải pha rượu Rhum, rượu mạnh, hay là rượu Annam
cũng đặng.

Thuốc rượu *Elixir Anticholérique* là mạnh chữa bệnh
thiên thời lắm, lại làm cho người bệnh mau mạnh.

Mỗi người nên mua một vài chai mà dự phòng đặng
khi nào có bệnh thời khí mà trị.

Giá mỗi ve .0 \$50

Có mua thuốc này phải coi cho kỹ cái tên **RENOUX**,
và hiệu con rống có cầu chứng kèo lăm sự giả mạo.

THƠ' CỦA CHỦ BÚT NINH KINH GỎI CHO CHỦ VỊ KHẨN QUAN

Nay tôi làm tờ Nông-cổ này lại, chú ý giúp người Bôn-
quác ta cho rõ việc thời thế, đặng tránh sai tằm phải; gán
tôt xa hèn; chớ không phải muốn lập danh cầu lợi chi; vì
tuổi cũng lớn, danh cũng có chút đỉnh rồi. Xin bạn tri
tâm, giúp nhau dự lực, hoặc mua một năm xem chơi,
giá năm ngàn bạc, hay là giúp lời, với bạn biết mình,
mua thêm đôi ba người, ấy là ơn. Chớ cầu cho có số bạc
đủ phí tổn công người và tiền giày mực, thì làm đặng hoài,
cho bạn hữu xem trước vui, sau hữu ích.

Như có mua xin viết tên và chỗ ở cho rõ, lấy mandat-
poste gởi đến đường d'Espagne số 86, tên Lương-khắc-Ninh,
chủ Nông-cổ-mín-đàm, tại Saigon thì không sai.

Bạn đồng bang,

Cả thầy người giàu với chớ sang;
Xin hay thương giúp công và đặng,
Khuyến đừng quên giúp sức đặng đặng;

Nơi trần tục,
Lắm ngang tàng;
Hề quyết lòng điều đặc,
Người phải đặng khôn ngoan.

Chủ bút NINH đôn kinh-

NGHỀ BUÔN

Người sanh ra, ai ai cũng | sang, không học lại muốn
vậy, lúc còn bé lo chơi lo | vinh. Đắt đai rộng lớn mình
nhảy, đèn lớn khôn tính lợi | mình, dĩa lúa muôn vàng xô
tính danh; nước Lục-châu | xô. Khôn lanh sao chịu lỗ, của
người thật cũng khôn lanh, | nhà mình mà để khách lấy
khôn muốn sướng, không | lời. — Thương ôi! Con nhà
lâm mà cầu hưởng, lanh ưa | giàu cứ một ăn chơi, người

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

tên giỏi lo đều toại chí. Bạn Bồn-quốc ôi! Anh em sao chẳng nghĩ, sanh làm người ước sống mây trăm năm. May dựng sanh là bọn người Nam, lý cho phải đua chen mà làm phải.

Làm phải là làm chi, gọi rằng phải? Làm phải như vậy: Có mặt mày mũi mắt, thường phải lo báo bổ công sanh, muốn cho người rõ biết mình lành, phải so sánh theo hàng hiền trí, lo xem xét sao rằng phi sao rằng thị, phải đua chen vào chỗ lợi vào chỗ danh; vậy mới đáng công sanh, vậy mới rành con thảo; biết rõ cuộc ai ai rồi đảo lão, đến lúc già, thì phải yêu rồi thôi, hễ trẻ già nhờ tiếp măng chối, hết người trước người sau tận tới. — Thán xưa nhiều chữ ý, dạy con người lễ nghĩa luân thường, dạy cho người biết giận biết thương, dạy cho thê rõ khôn rõ phải; dạy đừng làm đều sai, mà hư tục, hư chung, dạy cách vật trí tri dặng đủ mà an phận; dạy cho rõ sao rằng vắn, sao rằng chât; dặng cho người tránh khỏi chỗ ngu khờ; dạy uơm kén lây to, dạy cây cày cho dặng lúa; dạy người nhóm bán buôn xây mùa, dạy cho thông đổi chât vắn công; dạy con người thầy rõ

đàng thông, dặng cho biết cuộc đời rộng lớn. Đâu có lý làm người chơi dờn, sằng của trời Nam-việt lại quên lo; quên cho mình phải chịu cuộc gay go, quên cho chúng phải mang phần dối khó, người sao mà không rõ; thầy cho mình có của lại đăm quăng, xai phí chơi nhiều việc lẩn nhẩn, theo du đặng, bạc bài trà rượu, theo đàng điếm kỹ nhi; mặt sạc chai mũi lại xem li; mà lại ngờ áo tốt, giày xinh răng che quây, dặng sao? Chớ chi mà sằng có của mẹ cha làm cực nhọc, phận làm con lo lẩn lập thêm, anh em bạn bạn đừng hém, tính toán luận bàn mà hùn hiệp; nhóm của lại hạt nào theo hạt này; hiệp tay giàu tổng dưới với tổng trên, tính làm sao người bồn-quốc đặng nên, lập nhà máy, lúa nhà mình, mình xay dả; xay lúa sằng mẹ cha dành dạ, vui xem con có thể làm ăn, cho người nghèo họ khởi than, van, nhờ có chỗ làm công cho bồn xứ. Làm dặng vậy dẫu chưa là quân tử, song hơn bực tiểu nhơn, khuyên trẻ em lựa chỗ nào hơn, đặng tránh khỏi người chê làm biếng.

Chủ-bút Ninh.

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Thời nhơn tồn ích luận

Đã biết rằng: Vạn vật bất tề nãi vật chi tình dã. (Vật trong đời mà không bằng nhau, là tình của vật đó). Tạo hóa sanh ra muôn loài đều khác nhau cả thấy; có lớn có nhỏ, có tốt, có xấu, có dài, có vắn, có nhám, có trơn, có nhọn, có bằng, có dộc, có hiền, có trên, có dưới có đủ hết mỗi việc; sanh nhau, chọi nhau, nhờ nhau, hại nhau, giúp nhau, hư nhau; xem đi xét lại cho kỹ, cho cùng lý, thì rõ biết Tạo-hóa làm ra vậy, vật cho có tình tứ, rồi mới có thấy rằng, nhờ như vậy, muôn loài vật, mới đặng sanh sanh hóa hóa ra nhiều. — Nhưng vậy mà trong trời đất, Tạo-hóa thương và vị hơn hết một vật; chẳng biết anh em lớn nhỏ, sang và hèn, có tưởng đến, có nghĩ đến cùng chăng? Nếu mà xét xem đến đó, thì rõ biết Tạo-hóa, thương mến từng vực người ta nhiều hơn hết cả thấy trong bầu trời. Người sanh ra, bất luận nước nào, chỉ vì người mọi đi nữa, hình dung tốt, mặt mày xinh, tánh tứ có, ăn nói nhiều, thông hiểu dễ, vui, giận, thương, ghét, buồn, muốn, và mừng thêm sợ nữa; xem đi xét lại mà coi có vật nào mà khôn ngoan hơn là người đâu? Bởi vậy cho nên Tạo-hóa sanh người, thương người, trọng người, mới cho con người đủ sức, đủ trí, đủ tài, đủ khôn, biết hiểu nhau, biết nghe nhau; sanh có người thánh, người ngu, người giỏi, người dở, đặng giúp nhau, đỡ

nhau, thương nhau, nhờ nhau; trời thương như vậy, có thương vật nào cho hơn nữa? — Từ xưa qua, nay lại, ông thánh này, ông hiền kia, bày chữ nghĩa, lập phép luật, chế lễ nhạc, dạy thứ lớp, đặng giúp sửa con người, cho rõ biết đạo làm người, đặng biết thương nhau, nhờ nhau. người khôn đỡ người khờ, người mạnh giúp người yếu, người sáng đắc người mù, người dỏi dạy người dờ. Anh em lớn nhỏ, suy xét cho kỹ, quả như vậy không? Nếu mà hiểu rõ, quả như lời ta luận rằng, trời đất Tạo-hóa thương vì người ta hơn hết thấy các vật khác, trong bầu trời, lại hiền có nhiều bực người, để mà vừa giúp, dạy giùm cho nhau. Như hiền vậy, ta xin một điều đại hữu ích này, và đại yếu sự của Bồn-quốc đấng. — Ta xin gọi lời nhắn với chư vị cao minh, hiền triết, sanh ra đời này, những là quan lớn quan vừa, và quan nhỏ, người Bồn-quốc, dưới các bực đó, là chánh phó-tổng, các tổng, kể đó là thuộc tỉnh hội viên, cùng chư vị hương thôn quý chức. Những người sanh nơi Lục-châu, may đặng có quyền thế, sanh lý, giàu sang, vinh-hiền, hãy ra ơn mơn với người Bồn-quốc, đặng giúp giùm tùy theo sức mình mỗi vị, thế mình, mỗi người; ở gần xóm dạy trong xóm, ở gần thôn dạy trong thôn, ở gần tổng dạy trong tổng, ở gần quận dạy trong quận,

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

ở gần tỉnh, dạy trong tỉnh, nói tóm một đầu, thế quyền gần đầu, ra ơn dạy đó; thì là quý lắm, tốt lắm, phải lắm. — *Dạy đều chi?* Dạy đều này là đều đại hữu ích, đại yếu sự, cho dân khờ nó hiểu rõ; cách làm người, ở chung làm ăn chung, cho êm, cho an cho phải, cho khỏe lòng, cho bình tĩnh như dân trong nước. — Xin hãy xem, đọc, và nghe, rồi ra ơn mà dạy dân khờ, đừng vậy, hơn là tu trai niệm Phật việc không ai thấy rõ đầu. — Xin hãy nghe đều phải dạy dân: Dân khờ ôi! Khuyên chớ khá theo chòm đu đảng, mà chạm mình, làm sai vóc sanh thành; khuyên đừng ham làm bộ mặt lạnh, việc nhỏ mọn làm hung mà mắc tội; khuyên chớ khá rồi trôi theo dân dữ mà bài bạc lận gian; khuyên hồi đứng ăn nói ngan tàn, trộm gà lợn dạm năm dạm bảy; khuyên chớ nghe lời ngu dại, hiệp đồng người mà khuấy rối cả người khôn; khuyên đừng nghe lời gạt gẫm đạo gian tà, pháp thuật khi đầu bay mình tan nát; khuyên giữ cuộc làm ăn cho chắc chắn, nghề ruộng nương trồng tía hay là bán buôn; khuyên đừng theo mấy đũa giống điên cuồng, bộ lặt khác liêu thần

như ruồi muỗi; khuyên kích mẹ thương cha già tuổi, mà lo nuôi dạy đến đáp thuở sanh thành; khuyên gái trai già trẻ ở cho rành, chớ tham vật mà khảm đáng không chỗ chứa; khuyên xét việc trọng việc khinh đặng thú thừa, hề quấy làm, thì quấy trả chẳng ai ưa; khuyên rớt đều đừng ngủ sớm, chớ dậy trưa, dễ nghèo thiếu rồi sanh trộm cướp; khuyên phải rõ máy trời còn sấm chớp, đũa gian hung, quan quyền xử, trời không dung. Xét cho kỹ, người sâu tỉnh hẳn còn khùng, bởi chớ vị hiên hơn làm biếng dạy. Nay ta phảo trái phải, xin chớ ông, chớ thầy, chớ cậu, chớ hương thôn, ra lời ngon tiếng ngọt mà dạy lẫn, nếu bỏ xử, dân khờ ai dạy? Vì mà ta có chỗ nào luận sai, thì xin bỏ dẹp đôi lời khôn; dạy dân khờ, nếu nó không nhập môn, dùng chánh lý nạp qua trên trị tội; làm quan lớn trị dân cho phải lối, kẻ dưới đều bác chước dạy giùm dân; như vậy thì bị bực thánh hiền; con dân đặng phước nhờ người trưởng thượng, đó các quý hữu ôi!

Chủ bút.

Trồng dâu, đẻ tằm, dệt tơ

(Tiếp theo)

Cái số trứng mà chánh phủ phát ra cho dân đó thì ít quá; sánh với cuộc cần dùng thì như là không có phát gì hết. Như vậy

thì làm sao nghề đẻ tằm tấn phát thành hành được? Bệnh « Tằm-gai » cứ y như cựu lệ lần quần làm hại tằm; vì nếu nói rằng phát

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

bao nhiêu trứng vậy mà dư trừ bệnh tằm thì chẳng khác nào như muốn giúp cho người Annam khỏi vương lấy ghẻ chốc, đem đàn bà có thai vào nhà bảo sáng cho nằm tại đó 15 ngày, rồi cho ra, đem con về giao cho vú dờ giữ lấy, cho con ở lân cận với đũa dờ, ghẻ chốc cùng mình, vậy. Nếu muốn trừ tuyệt bệnh tằm thì chẳng thiếu chi là phương thế tuyệt hảo: là cấm tuyệt đặng cho dùng trứng tạp, và phải lo săn sóc con tằm một cách kỹ càng; chẳng những vậy mà thôi đâu, còn phải lo chọn lựa trứng tằm theo cách ông Bát-tơ mà phát ra cho dân cho nhiều hơn nữa. Vẫn giống tằm Đông-dương này rất mau nở, nên dùng cách Bát-tơ chọn lựa mới phải; ông Niel là quan bát vật canh nông chuyên môn nghề lựa trứng tằm đã trừ nghĩ mà dùng cách ấy thì sự kết quả đã thấy bày hiện ra rõ ràng. Song le, như lời tôi luận trước đây, việc lựa trứng tằm cho thành hành thì phải là phần dân lo làm, mà có chánh phủ châu tất thì mới được việc cho. Tôi tưởng mỗi năm mà phát ra cho dân Nam-kỳ 3, 400 muôn trứng tằm đã tuyển rồi thì chánh phủ phải tốn kém tiền bạc nhiều mới làm đặng. Chỉ như mỗi năm phát ra cho dân có 10 vạn, 20 vạn trứng thì không khác gì như nàng Pénélope (1) sáng dệt, tối tháo

đi, làm lại hoài, thì có trông gì cho thành tựu được. Vì trong xứ thiên hạ còn dùng theo ý mình là không lựa trứng, thì 10 vạn, 20 vạn của chánh phủ phát ra phải bị các trứng có bệnh ở ngoài dân truyền nhiễm thì phải là việc hóa ra tồn mà vô ích chẳng! Muốn cho được hữu ích trong việc chọn trứng tằm thì ta nên chọn một tỉnh nào thiên hạ đẻ tằm không bao nhiêu, như Gia-định hay là Bến-tré vậy, đặng mà phát trứng đã lựa kỹ càng thì còn trông được trứng ấy không truyền nhiễm, hầu ngày sau bắt đó mà cho tràn ra các nơi khác. Song le muốn chon nghề đẻ tằm tuyệt hảo thì chẳng phải là việc lựa trứng là đủ đâu! Việc tuyển trứng thiệt là hữu ích mà là một phần việc mà thôi. Cũng như nghề trồng lúa Nam-kỳ, chẳng phải lựa giống không là đủ vậy; tuy việc lựa giống là hữu ích mặc dầu, mà còn phải lựa khác mới được toàn hảo. Ngày nào mà lúa to bán ra được nhiều xứ, thì các đồng Cà-mau và Rạch-giá sẽ khai mở ráo. Nghề đẻ tằm cũng thế, hề ngoại bang đến mua đông thì sẽ có thiếu chi người lo đẻ tằm kỹ càng, cũng như nghề trồng cao-su bây giờ rất thành hành là nhờ cao-su có giá mà thiên hạ lại hồi mua nhiều.

Bởi rứa như ta làm lớn chưa được thì cũng nên y theo lời ông Gambetta mà chia sự khó ra nhiều chặng, lần lần gỡ cái khó ấy, có khi ngày kia cũng sẽ toàn hảo được. Các nhà nuôi tằm trong xứ này đã chờ đợi 1000

(1) Nàng Pénélope vợ vua U-lich, khi chồng đi đánh giặc lâu năm không về; các quan đến ve vãng. Nàng bèn lập kế, hứa rằng: chùng thêu tằm tưng rồi sẽ cắt giá; song mỗi đêm nàng thức mà tháo mây mới chỉ đã thêu ban ngày, đặng cho tằm tưng thêu không rời.

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

năm rồi còn được, hưởng lựa là đôi năm nữa, nhưt là khi chúng nó hiểu rằng mình có ý lo lắng thì chúng nó sẽ trồng cấy. Ấy là nói về việc lựa giống, chọn trứng. Còn việc nuôi tằm thì khó mà tấn bộ lắm là vì dân xứ này có thói quen thắm cần cố để, mà lại hay nghi ngờ. Ta không nên trách chúng dân đều ấy, vì dân xứ khác cũng rứa.

Dân Anam muốn dùng ít lá dâu mà nuôi nhiều tằm, dùng đồ cụ bị ít, dùng chỗ hẹp hòi mà muốn lấy cho nhiều kén, ấy là muốn ít hao công, ít tốn của mà choặng nhiều lời (ít bột muốn làm nhiều bánh).

Lần lần dân để tằm mới rỏ là con tằm không phải tự nhiên mà sanh tơ. Nó phải ăn lá dâu vào mình, lá dâu tiêu hóa mới thành tơ.

Bởi ấy nếu mình cho tằm ăn nhiều và nâng săn sóc nó thì nó kéo tơ mới nhiều, bằng cho ăn

ít, không săn sóc nó thì nó kéo tơ ít mà lại phải bị hoạn. Việc rõ ràng như rứa, nếu dân nuôi gà ở Pháp-quốc và ở xứ Navarre « Na hoa rơ », hiểu rằng hề mình nuôi 200 gà mà cho ăn một tô lúa thì mỗi con ăn không mấy hột; bằng mình cho 200 con ăn 100 tô lúa thì mỗi con được nửa tô. Việc dễ hiểu vậy mà dân Anam ta ở đồng bãi chưa chịu là vì còn thiếu học, lần lần nhờ cuộc giáo dục mới rỏ thông, mà nay nhờ sở học chánh, lo lắng thì trong Nam-kỳ đâu đâu cũng có học đường, mà cũng nhờ có gương trước mặt các người tây qua đây, bày nghề buôn bán lập lo thì lần lần Anam sẽ hiểu rằng có gieo mới có gặt (chường qua đặc qua, chường đậu đất đậu)...

BÙI-QUANG-CHIÊU.

(Còn nữa)

MÍA VÀNG

(Tiếp theo)

Cách làm cho đất trở nên ráo.

Tóm lại các lời luận của nhà chuyên môn.

Cách làm cho đất trở nên ráo là một cách phải làm; bằng không thì không hề thành tựu trong việc trồng mía. Nhưt là trong xứ này trời mưa mỗi năm đến hai thước nước bề cao. Tại Minh-dưới (Java) cách ấy, nhà nông lấy làm hệ trọng. Trong xứ Chá-và hề hết mùa lúa thì đến mùa mía, mà

ruộng thường có nước ngọt, nên phải lo khai rãnh cho nước rút đi. Trong xứ Nam-kỳ nhà nông hay trồng làm ruộng nước nhiều thì tốt. Trồng như thế rất hại. Hễ nước nhiều thì đọng vào chừa mía, làm cho thối rữa, mía phải chết, hoặc mía phải ốm o, hoặc mía nhiều sớ mà ít đường; khi đổ mía mà mưa nhiều, thì người nông-phụ phải ngưng lại.

Ta phải nói cho rõ ràng cho

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon.— DEMANDER CATALOGUE.

nhà nông-phụ rỏ; cây mía trồng hoặc bứng ra đem cấy thì phải chôn chừa sâu, ít nữa là 2 tấc Langsa.

Cách làm cho đất ráo.— Y theo các lẽ ta đã luận trên đây về khí trời, yên sáng và sự nóng của mặt trời thì mỗi đám trồng mía chẳng nên quá 50 cao (nghĩa là nửa mẫu Langsa); đám này cách đám kia, phải chừa khoảng ít nữa là 3 thước rưỡi bề ngang. Mỗi đầu vườn phải khai một cái mương; đầu nào cao thì đào sâu năm tấc, đầu nào thấp thì đào cạn hơn, dùng cây mà làm mương thì ít tốn hơn.

CÂY SÂU— CÂY CẠN

Thường rỏ mía ăn sâu xuống tới hai tấc, 2 tấc rưỡi Langsa, mà khi mình trồng mía thì phải chôn gốc sâu 2 tấc; bởi cớ, nên ta phải lật đất ít nữa hơn tấc bề sâu trước là cho rễ ăn xuống thông thả, sau lại cho nước mưa mau rỏ, dirag đọng lại một chỗ. Muốn cây sâu thì trước phải rỏ lớp đất trên ăn sâu xuống tới đầu. (Trồng trồng trặc, nên phân biệt lớp đất trên và lớp đất dưới. Lớp trên là đất bã hèm, có phân cây mục, trồng tía được. Lớp dưới, màu khác, sớ thịt khác, không phân phượng chi cả, rỏ cây không chen vào dặng).

(Đất trồng mía phải có 12 phần phân mục, nghĩa là trong 100 phần đất phải bỏ 12 phần phân mục). Nếu mình không rỏ, cấy sâu quá, thì đất tốt thành ra đất xấu, vì mình lật lớp dưới không có phân, đem lên trên. Khi cấy rồi phải bừa cho kỹ lưỡng cho hết rễ cỏ. Rễ cỏ ấy ở lộn theo đất, sau nó còn mọc ra nữa.

Chừng dọn đất như cách đã chỉ trên đây rồi thì gieo hột chằm, mỗi mẫu thì gieo chừng 8 kí-lô hột; chừng chằm đang trở bông, phải dùng cây mà chôn nó xuống đất. Làm thêm như vậy hai lần nữa thì đất trở nên béo và xốp tốt.

Các việc làm ấy phải chính tháng mới rỏ; phải lâu ngày tháng như vậy; thì đất hoang vu mới dọn kỹ; đất mới xốp; khi trời chen vào dặng, và cây mới mọc mạnh mẽ, bằng chẳng vậy thì cây cối phải yếu ớt.

Ấy là các việc phải làm khi mình khi đoan khai phá. Còn các mùa sau thì dùng 3 hoặc 4 tháng công dọn đất thì đủ, chôn một kỹ chằm mà thôi, khi đến mùa rồi thì nên trồng khoai mì, vì củ nó dài làm cho đất xốp tốt. Đất dọn cách ấy trồng khoai mì lợi lắm mỗi mẫu sẽ được 6 muôn kilos khoai (là 1.000 tạ).

L. CAZEAU

NỮ TRUNG HIẾN TRIẾT

Thuở xưa nước Hữu-ngu, vua Nghiêu có hai người con gái, lớn tên Nga-Hoàng, nhỏ Nữ-Anh Hai

nàng cung-chúa này, gã luôn một chồng là ông Thuấn. Vì sao mà con gái vua lại đem mà gã một

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon.— DEMANDER CATALOGUE.

Ăn cho người dân bèn như vậy? Bởi vì ông Thuấn tuy con dân mà ở với cha mẹ hiếu thuận, ở với em khoan hòa, ở với người hàng xóm lễ nghĩa cung kính. ngay tin dữ hết, cho nên quan dân lớn nhỏ đều thương và khen ngợi lắm.

Lúc ấy quan trấn tứ nhạc (bốn phía núi) thấy người hiền, mới tâu cho vua Nghiêu, đề dùng giúp nước; ý vua muốn thử cho rõ, quả thật người hiền thì trị việc nhà, hai vợ cho xong rồi mới trị dân dặng; bởi vậy đặng hai cung-chúa gả luôn cho ông Thuấn; gả rồi khiến hai nàng theo chồng về ruộng ở, đặng coi người xử sự ra làm sao. Lúc hai con gái vua theo chồng ở ruộng, chẳng những là chịu cực ăn lê hoát mặt vải bô mà thôi, mà lại thương kính chồng, không chút nào mà tưởng đến mình là con vua, không nhớ tánh cao lương quý trọng, như là khi còn ở với cha mẹ nhà vua. (Nhỏ lớn xem coi xưa nay ai đặng hiền đức như vậy chẳng?)

Lúc này ông Thuấn nhiều phen bị cha tên Cỗ-Tâu, em là tên Trọng và mẹ, ba người này theo một phe, cha dữ, mẹ độc, em hèn, bởi thấy người ngoài thương mến vì kính ông Thuấn, cho nên em ghét, cha làm hung, mẹ khắc bạc; tuy vậy, lòng người hiếu hữu, khó mấy không than, ấy mới là tánh ý thánh hiền.

Một bữa kia, Trọng đem với cha bảo Thuấn lợp nhà lẫm, đặng

làm bại ông; trước khi đi ông tỏ với hai vợ hay, rằng cha bảo lợp nhà ấy có chuyện nguy, hai nàng vợ thưa rằng: «Mạng cha bảo làm, dầu sao phải vâng.» Lên lợp nhà, dự phòng đồ nhậy xuống cho mau, không cần thang; lúc lợp rồi cha và em đốt nhà lẫm, ông Thuấn nhẩy ra khỏi. Rồi lại cha và em bày mưu bảo đào giếng, thì ông Thuấn trước khi đi, cũng cho vợ hay. Hai vợ cũng thưa rằng: «Phận con, cha khiến sao hay vậy, hãy đi.» Nhân mà lúc đào xuống sâu thì đã xoi ngách ra chỗ khác, quả cha và em lấp giếng; rồi ông cũng có chỗ ra. Lúc ra về và đi và than khóc trách mình ở sao, cho đến cha mẹ công dày ơn nặng không đặng đền, mà còn làm một lòng giận hờn thì biết lấy chi, mà chuộc đặng. Chớ chẳng hề nói một tiếng chi mà phiền em. Xem coi người thánh triết xử lòng hiếu hữu, vua hèn lương như ông Nghiêu, đẹp dạ mới trách hiền. Sau truyền ngôi cho rề là ông Thuấn. Người quân tử xưa kهن hai bà đó rằng: Đức Thuấn thêm nết chắc. Vậy trong kinh thì có câu rằng: Bất hiền duy đức, bá tặc kỳ hình chi. Nghĩa là: Bởi đức lớn lý chi mà chẳng rõ ra, trăm người sai phải bắt chước người đó mà sửa sai mình.

Chủ bút.

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

DI SỬ THUYẾT

DÂM PHỤ SÁT TỬ

Đời trước, tại đất Vĩnh-trần năm nhâm thân tháng Giêng, có một vị Kinh-lịch họ Đào, vợ mất sớm để lại một đứa con trai năm tuổi; trung niên táng thế, vị chi đại biên, (nghĩa là tuổi trung tráng vợ mất, việc nhà biên lẫm). Cực chẳng đã, không ai giúp trong, phải cưới vợ sau; một ít năm rồi thầy Kinh ấy cũng mất; còn lại đứa con trai đó ở với kẻ mẫu, vì không bà con thân thích. Trính-thị là mẹ ghê, có tánh dâm loạn, khi chồng thác rồi, nay chơi với người tình này, mai rước bươm khách kia, bươm ong rộn rã, không chút tiết hạnh. Nhưng vậy mà, đã làm thêm kinh với đời trí sáng khôn khéo, ngoan nguy, tuy là vậy, chớ lập tâm giấu kín lẫm, bề ngoài thì nói với chị em bằng bối, thủ tiết lâu dài thế không cái giá. Có một bữa kia, đờn bà trong xóm đến rủ đi đánh bài, chị và đi. Ai dè có người tình nhân đến dận, tối khuya một chút, đến, bảo phải làm thịt gà uống rượu chơi. Còn gì ở chừng 7 tuổi, chưa hiểu đều chi, lật đặt chạy lại xóm bài, nói lớn với kẻ mẫu rằng: «Mẹ, cậu Nhiêu Muồi, lại dận mẹ làm thịt gà, sắm rượu để, đặng khuya rảnh việc đến ăn uống với mẹ chơi.» Giữa đám đông, ai nấy nghe, đều chum chim cười ngạo, vì chị va, thường hay nói tốt, nay đã lỡ

xoát rồi, đổ mặt tia tai, giận lẫm, hổ lẫm, mà vô khã nại hà, xèn sòng về lấy roi ngựa đánh con ghê, không kể đầu tròn; đang giận lẫm, cậu Nhiêu Muồi đến; nói lại, thì bảo về hãy nói, ai khiến nó lại sòng bài; đánh cho chết cũng đáng. Nói rồi lại đập một đập ngang hông trẻ đại ấy. Ô hô! Âu mạng đã tuyệt. Mới biết lưới trời lộng lộng, Đào thị tuyệt tự, nhứt sanh hành lại, di độc tử tôn.

Lúc hay con ghê chết, thì bảo cậu Nhiêu Muồi đem chôn giấu, chẳng dè, trong khi đi từ thì ra cửa, thì thấy có đôi ba người, năm bảy người đi gần đến, sợ không dám ra, cho đến mặt trời mọc, cực chẳng đã, phải đem dè nằm trong phòng kín. Nhon ban hôm đánh trẻ đó, nó la khóc thảm nào quá chừng, thì hàng xóm nghe, động lòng thương xót, trông sáng đến lên nghe việc thế nào. Đến hỏi thì bộ chị va dận dật, người đờn bà xóm nghi, về nói với chồng, chồng chạy báo quan, quan đến xét ra tra minh, làm án xử đờn bà độc thủ lẫm tri; còn cậu Nhiêu Muồi đồng sự bị xử trảm. Chầu ôi! Chẳng biết là bao nhiêu người như vậy, mà cũng có khi vô tội, hay là thoát khỏi tội nhân tiền, còn có chỗ nào, cao xa xử giùm cùng chẳng?

Di sử, NINH.

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Túy-Kiều diễn nghĩa

Ngày xuân con én đưa thoi (1);
Thiếu-quang chín chục đã ngoài
sáu mươi (2).

Cỏ non xanh tận chơn trời,
Nhành lê trắng điểm một vài bông
hoa (3).

Thanh-minh trong tiết tháng ba,
Lễ là tảo-mộ, hội là đạp-thanh (4).

Gần xa nào nước én-anh,
Chị em sấm-sữa bộ hành chơi
xuân.

Đạp-dều lái-từ giai-nhân;
Ngựa xe như nước, áo quần
như nêm (5).

Ngón-ngang gò, đồng kéo lên,
Thoi vàng-bỏ (6) rắc, tro tiên-
giây bay.

Tà tà bóng ngả về tây,
Chị em thơ-thần giương tay ra về.

Bước lần theo ngòi tiểu-khê,
Lần xem phong-cảnh có bé thành
thanh.

Ngày xuân qua lệ như thoi hình
con én đưa. Mùa xuân chín
chục thiếu-quang mà đã ngoài
sáu mươi rồi.

Ngó tận chơn trời thấy cỏ non
xanh, trên nhành lê một vài
bông nở trắng.

Đến tiết Thanh-minh trong tháng
ba. Lễ đi cúng mã gọi là tảo-
mộ; hội đi tảo-mộ kêu là đạp-
thanh.

Anh-én gần xa đều nào-nước, rộn
rực. Chị em Kiều cũng sấm-
sữa đi chơi xuân.

Ngoài đường lái-từ giai-nhơn đạp-
dều, ngựa xe qua như nước
chảy, áo quần xen nhau như
nêm.

Kéo nhau đi nghinh-ngang trên
mấy gò, mấy đồng, cúng tế, rắc
vàng-bỏ trên mã, đốt giấy-tiền
tàng bay.

Bóng mặt-trời ngả nghiêng-nghiêng
về hướng-tây, chị em Kiều nắm
tay dắt nhau ra về thơ-thần.
(Thiên-hạ đã về hết).

Lần bước theo mé một ngòi khe
nhỏ, nhìn xem phong-cảnh xanh-
trời, mát-mẻ.

DỊCH XUÔI

Đương mùa xuân, ngày giờ qua thấm-thoát như thoi đưa, tên bản; lại-bật bước đầu tháng ba. Đây mặt đất cỏ non mọc xanh, trên nhành lê một vài bông nở trắng.

Nhằm tiết Thanh-minh, người người rộn-rực sấm-sanh lễ-vật, tốp khiên, tốp gánh, lội ngang đồng, đạp-trên cỏ (hội Đạp-thanh) mà đi cúng mã (lễ Tảo-mộ).

Chị em Túy-Kiều cũng sấm-soạn lên đường, trước viếng mộ-phần ông bà, sau chơi xuân trót thê.

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Đây đường anh-én lao xao, ngựa xe rần-rần rộ-rộ, nam-thanh nữ-tú áo đồ quần đen đồng-nước như nêm; kéo nhau đi nghinh-ngang lên mấy gò, mấy đồng cúng tế; rồi lớp rắc vàng-bạc trên mã, lớp đốt giấy-tiền tàng bay.

Mặt trời ngả bóng về Tây, thiên-hạ đã về hết. Chị em Kiều thơ-thần nắm tay, lần lần bước rọc theo mé khe-nhỏ ra về. Ngó bốn-bề phong cảnh, bông lá tốt-tươi, xanh-non, mát-mẻ.

DIỄN TÍCH

(1) Con én đưa thoi. — Cái thoi dệt vải thường làm như hình chim én. Đây bị vận thơ nên câu đặt khó hiểu một thí, đọc: thoi con én đưa thì rõ.

Đường-Oanh thì: *Chức tiêu loạn phao thoa*. Nghĩa: Tơ liều dệt lệ như thoi phóng. Lại có câu: *Cửa tháp thiếu-quang nắng hữu kỳ*. Nghĩa: Một mù-xián 90 ngày chẳng bao lâu.

(2) Thiếu-quang là ngày vui vẻ trong mùa xuân.

Trọn mùa xuân có chín chục thiếu-quang (9) ngày là 3 tháng) đây đã ngoài 60 ngày là bước qua đầu tháng ba.

(3) Câu này đã tả cảnh xuân mà lại có ý ví các con gái khác như cỏ non, ví chị em Kiều như bông lê.

(4) Đạp-thanh. — Đậm trên cỏ xanh. Có câu Đường-thi: *Tam tam ngũ ngũ đạp thanh ai*. Nghĩa: Ba người năm người đạp trên cỏ xanh mà đèn..., nên kêu là hội Đạp-thanh.

(5) Hôn thơ: *Xa như lưu thủy*. Nghĩa: Xe chạy như nước chảy.

Lại có câu: *Y thường trong thố*. Nghĩa: Áo quần xen nhau.

(6) Tục ngoài Hà nội, người làng Thanh-liệt có làm một thứ giấy vàng (như giấy vàng bạc của mình đốt cúng) cuốn tròn lại, kêu là vàng-bỏ. Đạp gạo hay là bùa thì là sai lầm.

(Sau sẽ tiếp theo)

Gocong, Trương-minh-Biện.

CHỖ SAI từ báo số 641. trong bài Dịch Xuôi:

10 Trời-xanh má-hồng trong đời, xin đọc: trong đồ.

20 Nàng Túy-Kiều nét-na tế chính, xin đọc: nàng Túy-Vân.

30 Trang-râm kén mặt, xin đọc: trang-râm kén mặt.

GIẶC ÂU-CHÂU

Bình Pháp-Anh công phá

Tại mặt trận Ang-lê. — Bình ta giựt được một cui hầm của giặc ở phía tây-bắc Bazentin, ở hướng tây-bắc Pozières binh ta đánh lui binh Đức nó thua vì bị súng to ta và súng liên thanh hại quân nó rất nhiều.

Có một cái phi-thoàn Đức bay gần mặt trận Pozières binh ta bắn hạ.

Tại gần Marsiupich binh ta đánh lui quân giặc.

Súng to bắn trước mặt trận ta.

Súng to ta ở tại Somme bắn qua binh Đức rất lung, bắn phá đồn lũy của quân giặc mà không

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

có sai binh bộ qua lấy hãm. Ở phía bắc Somme ta bắt được 200 quân giặc không bị thương tích và 5 vj súng liên thính.

Binh Ang-lê chiếm hai chỗ trọng địa.

Binh Ang-lê dùng binh có phân tác nên vây được Thiệpvol, và đoạt được làng Mouquet ở cách Pozières 600 thước về phía tây-bắc, chỗ ấy là chỗ trọng địa. Vì Mouquet ở trên nông cao 160 thước, chiếm thượng phong làng và cả giồng Thiệpvol, binh Ang-lê cũng lấy luôn được một cái gò bề cao 160 thước ở phía đông-bắc Pozières, trọng địa ấy chiếm thượng phong làng Courcelles và đường Bapaume ở cách xa đó 8000 thước.

Binh Ang-lê tấn chút đỉnh.

Tại Guillemont binh Ang-lê chiếm được một vạt đất, có bắt được 200 quân giặc và chiếm được nhiều nơi trọng địa. Quân giặc có kéo đến công phá Martinpuich mà bị binh Ang-lê đánh lui.

Nhiều phi-thoàn đánh nhau trên trời, một hồi phi thoàn A-lê-măn bị chạy hạ xuống vòng binh ta và 1 cái bị súng ta bắn ngã.

Tại Maurepas binh ta tấn.

Đánh nhau một hồi rất lung thi binh ta đoạt được một phần làng Maurepas, chiếm được chỗ trọng địa Calvaire ở gò cao và bắt được 200 quân giặc. Binh ta loãn từ Maurepas cho đến Somme.

TRẬN VERDUN

Binh ta tấn. — Binh ta cứ việc công phá ở bờ hữu sông Meuse, đánh lui quân giặc được hai nơi

trọng địa và bắt được 100 quân giặc ở phía đông rừng Vaux-chapêtré binh ta tấn khá.

Hôm nay đánh đuổi quân giặc tại bờ tả sông Meuse lấy thêm làng Fleury. Từ 17 cho đến 18 Aout bắt được 100 quân.

TRẬN BANG-CANH

Quân Bulgare thôi lui.

Ở phía nam hồ Doiran binh Langsa nhờ súng to hộ trì chiếm được nhiều chỗ trọng địa ở trên nông Rua gần làng Doldzelli trong địa phận Xet-bi. Binh Bulgare bao binh rất nhiều.

Ru-manh rầy với Bulgares.

Tại sông Danube binh Bulgares bắn quân Ru-manh, quân Ru-manh bắn lại.

Tào Áo chở đồ cất cầu, chở xe hơi, dầu lửa đem vào cách cửa Bulgares ở Danube,

Tại Monaster.

Có tin giấy thép ở Athènes đánh lại nói dân Bulgares nghe binh Xet-bi kéo gần đến, bèn rủ nhau chạy trốn.

Quân An-ba-ni nghịch quân Áo.

Ở miền Durazzo quân An-ba-ni nghịch quân Áo, cùng nhau đến đoạt các kho lương thảo của Áo.

TÌNH LÀNH VỀ GIẶC ÂU-CHÂU

Nước Ru-ma-ni tiếp chiến.

Theo tin giấy thép Âu-châu nước Ru-ma-ni gửi chiến thư qua nước Áo.

Vậy thì Đồng-minh dựng thêm một nước nữa làm vây cánh.

Nước I-dại-lj đã gửi chiến thư qua nước Anh-lơ-măn.

Cấp-băng thuyền bộ

Vì lời nghị quan Thống-đốc Nam-kỳ đề ngày 7 Aout 1916.

1° Cấp-băng cho thầy Võ-văn-Minh làm Chánh-tổng hạng ba tổng Minh-thuận thuộc hạt Bến-tre, thế cho thầy Cai-tổng Trần-ngọc-Lâu qua đời;

2° Cấp-băng cho thầy Ông-hưng-Kỷ làm Chánh-tổng hạng ba tổng Nhiều-khanh thuộc tỉnh Sóc-trăng, thế cho thầy Cai-tổng Trần-phước-Hải hưu trí;

3° Cấp-băng cho thầy Cù-khắc-Xương làm Chánh-tổng hạng ba tổng Thạch-hội-bà thuộc tỉnh Tân-an, thế cho thầy Cai-tổng Nguyễn-văn-Nhon xin thôi;

4° Cấp-băng cho thầy Lương-văn-Huật làm Phó-tổng hạng nhì tổng Chánh-mỹ-trung thuộc tỉnh Biên-hóa, thế cho thầy Phó-tổng Nguyễn-thanh-Tùng;

5° Cấp-băng cho thầy Nguyễn-văn-Ky làm Phó-tổng hạng nhì tổng Long-tuy-thượng thuộc hạt Gia-định, thế cho thầy Phó-tổng Nguyễn-văn-Hưu hưu trí;

6° Cấp-băng cho thầy Nguyễn-tấn-Điền làm Phó-tổng hạng nhì tổng Định-mỹ thuộc tỉnh Long-xuyên, thế cho thầy Phó-tổng Huỳnh-văn-Mẹo qua đời;

7° Cấp-băng cho thầy Triệu-văn-Thạnh làm Phó-tổng hạng nhì tổng Thạnh-phong thuộc tỉnh Mỹ-tho, thế cho thầy Phó-tổng Lâm-dăng-Tuyên thăng chức Cai-tổng hạng ba;

8° Cấp-băng cho thầy Trần-văn-

Truyện làm Phó-tổng hạng nhì tổng Cửu-cur-thượng thuộc tỉnh Tân-an, thế cho thầy Phó-tổng Trần-ngọc-Hy thăng chức Chánh-tổng hạng ba;

9° Cấp-băng cho thầy Nguyễn-văn-Khôn làm Phó-tổng hạng nhì tổng Bình-diên thuộc tỉnh Thủ-dầu-một, thế cho thầy Nguyễn-dăng-Khoa thăng chức Chánh-tổng hạng ba;

10° Cấp-băng cho thầy Lưu-tuấn-Lãnh làm Phó-tổng hạng nhì tổng Bình-chánh thuộc tỉnh Thủ-dầu-một, thế cho thầy Phó-tổng Trương-văn-Hồ thăng chức Chánh-tổng hạng ba;

11° Cấp-băng cho thầy Trần-văn-Nhật làm Phó-tổng hạng nhì tổng Bình-quối thuộc tỉnh Vĩnh-long, thế cho thầy Phó-tổng Nguyễn-thanh-Huân thăng chức Chánh-tổng hạng ba.

Vì lời nghị quan Thống-đốc Nam-kỳ đề ngày 8 Aout 1916:

Ông Nguyễn-văn-Lu, Lương-y Bồn-quốc, mới bổ về Nam-kỳ, nay thuyền-bộ về Nhà-thương Chợ-quán thế cho quan Lương-y Trần-văn-Hạnh thuyền-bộ về Vĩnh-long;

Ông Đông-ngọc-Điêu, Lương-y Bồn-quốc, mới bổ về Nam-kỳ. nay thuyền-bộ về Cần-thơ thế cho quan Lương-y Bồn-quốc hạng tư Nguyễn-văn-Khai bỏ đi chỗ khác;

Ông Võ-xuân-Hạnh, Lương-y Bồn-quốc, mới bổ về Nam-kỳ, nay thuyền-bộ về Bến-tre, thế cho quan

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Lương-y Cao-thiên-Toàn, đi tây giúp việc;

Ông Nguyễn-văn-Khai, Lương-y Bồn-quốc hạng tư đương giúp việc tại Cần-thơ nay bỏ về Bà-rịa;

Ông Trần-thiên-Trương, Lương-y Bồn-quốc hạng tư trước giúp việc tại Nhà-thương Chợ-quán, mãng

kỳ nghỉ, nay bỏ về tỉnh Chợ-lớn.

Vì lời nghị quan quyền Nguyễn-soái Nam-kỳ đề ngày 8 Aout 1916,

Cô Võ-kim-Huê được lãnh cấp-bằng là nữ-giáo sở Học-chánh Nam-kỳ, lương đồng-niên là 180 người.

Bài Đố

Thiếp nay con gái nhà quê,
Chữ nho lá mít, phang-xê không trường.
Cho nên chẳng dám phò trương,
Cứ lo từ đức thường thường bực trung.
Song le Lục-tĩnh khắp cùng,
Báo-chương ôi liếng lũng lũng lỗ tai.
Hiếm tay lợi lạc anh tài,
Luận bàn kim-cổ nhiều bài thiệt bay.
Kỳ rồi phận thiếp rất may,
Lóng tai nghe đặng có thấy trí cao.
Giải Kiều đủ lẽ thanh tao,
Dẫn rành điển tịch sách nào cũng thông.

Thiếp bèn ngụ ý mình mông,
Lò chơi một chuyện đặng không hỏi thầy?
Lầy Kiều cũ cuốn bày ngay,
Bồn câu lục bát bày chầy tìm ra.
Trước là an Vạn ngâm nga,
Sau là đêm đù Trâm và Ngân Muôn.
Như thấy nói đặng viên khuôn,
Thiếp xin dâng một cái chuông đề đời.

Tiêu HÀ-HƯƠNG.
Đón thủ.

THƠ' TIN VĂN LẠI

HẠNH ĐẤT, HẠNH ĐẤT!

Bây lâu nay lòng hằng nguyện vọng gì danh ngài "Đù-Thức" "Khắc-Ninh". Phúc tình cờ thầy cuốn nhật-trình, đề «Nông-cổ-mín-đàm» tỏ rõ, mừng chẳng khác hạng phùng cam vô, coi cho trường nỗi nợ đều kia, tưởng ngài đả h gát bút xa lìa, hay đâu chẳng phụ phần tuổi trẻ. Ngài năm mươi dư lễ, chưa đành từ gánh nặng muôn đều, «Đông-trông Miệng» «cả tiếng kêu» quyết chí giúp cho người lự-viên, ơn đức rộng khác nào Núi, Biền,

ra vạch đường cho bạn thanh niên, thừc đồng bào khá ráng cần chuyên, khuyên hùn hiệp tranh đua mọi lợi. Cầu cho ngài bền lòng bước tới, ngõ dắc đồng bào chỗi gót lẩn lẩn, ước sao cho mọi người đều bán tảo buôn-tân, ơn ông «Đù-Thức» đời hằng ghi kết, tôi chẳng nề lời lên tiếng kịch, kính đôi hàng ra mắt mừng ông.

Nay kính,
VÕ-KIM-TRỌNG, Chợ-lớn.

Đáp thơ tín của ông Võ-kim-Trọng

(CHỢ-LỚN)

Kính đôi hàng mực, tỏ một lòng ngay; sanh làm người trong cõi trần ai, nhờ Tạo-hóa cho người hơn vật, thánh xưa

có lời bày tường tất, rằng «nơn sanh vạn vật tôi linh»; giữa cuộc đời chẳng phải một mình, người ngu sắc trắng đều

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon.— DEMANDER CATALOGUE.

vàng đỏ; ta còn nhớ lời mẹ cha dạy rõ, công sanh thành khuyên trẻ chớ quên; hễ làm người phải học cho nên, học văn tự lẽ nghi luân lý; người muốn toàn danh sĩ, tài, học, thức đủ ba, vậy mới là rõ đạo người ta, nếu không vậy, như ma trong năm mã. Như ta là, năm giữ lời rắng phủ-mẫu, cứ một lòng siêng học, siêng xem; một má chơi phí đạo không thêm, cứ s y xét việc chi có ích; vốn đã biết mặt mày mình không lịch, khi huyết dư của cha mẹ phải thương; bởi chuyên lo mới rõ việc thế thường, lòng siêng sáng mới thấy nhiều phải sai. Nay ta đã tri thiên dị ngoại, không tham danh tham lợi cũng không, chuyên một lòng mến bạn đồng bang, sức biết mấy quyết công

ra giùm mây; mười lăm năm qua lại, một số hành người sáu tỉnh cũng thường nghề, buồn cho ai thầy phải chẳng theo phe, không giúp sức lại thêm lời đem siêng. Nay mới đặng một lời thầy cò niệm, nghĩa tương tri, ta chẳng thuở nào quên; mới Nam-kỳ người vợi muôn nêu, ta mới đặng một người xem thầy. Thương ôi! Mười lăm năm phải sai, chẳng có ai vùa giúp một ngón tay, nay may mà tiếp đặng thơ thầy, lời tâm phê cảm lời trí ngộ. Bởi vậy ta tạm đôi hàng thổ lộ, cho Lục-châu quan khách đều xem; phải cũng vui, cho sái ta cũng vui, tạ quý hữu bình an vô dạng.

NINH.

DU HI TRUYỆN

CHUYỆN CHÀNG GIÀ ĐI

(Tiếp theo)

Chí như con ngựa mà tôi rõ đặng nó tế rất hay, là vì lúc tôi đi dạo trong rừng ấy, tôi thấy dấu móng cẳng ngựa rất đều nhau lắm, cho nên tôi đoán chắc ngựa này phải tế hay vô cùng; lại tôi đi vào trong cái đường kia bề ngang lối hai thước hai, thì thấy chính giữa đường có dấu cẳng ngựa, còn hai bên chỗ lá cây bị buội đóng, thì có dấu quét sạch nơi mấy khúc quanh, bởi ấy tôi độ từ dấu cẳng cho đến chỗ lá cây quét sạch buội đó thì cách nhau ước một thước một, cho nên tôi biết đặng đuôi ngựa này phải dài đến một thước một, mới quét tới lá cây cách xa chỗ dấu cẳng như thế đặng. Lại đến một lùm cây rậm rạp, tôi có ý xem, thì thấy lá cây

và nhánh nhỏ đều gãy đều rụng từ lối một thước sáu sấp xuống mặt đất, là vì con ngựa đã chạy ngang qua đó nên mới gãy nhánh rụng lá như vậy, cho nên tôi rõ đặng ngựa ấy cao lối một thước sáu. Còn tôi dám chắc rằng hai khoen bên hàm thiết làm bằng vàng cao đúng 23 cara, là nhờ nó chạy mau nên quệt khoen ấy nhằm viên đá nọ, lại may trúng nhằm thứ đá thứ vàng, bởi vậy tôi coi qua đá rõ tuổi vàng liền. Lại có nhiều khi ngựa đó chạy nhằm trên đá, nên móng cẳng nó có đề dính lại nhiều miếng bạc nhỏ, làm cho tôi rõ đặng móng cẳng nó đóng bằng bạc tốt, chớ không phải móng sắt như ngựa của thiên hạ thường. Đó tôi thấy là thấy

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon.— DEMANDER CATALOGUE.

vậy rồi đoán ra lẽ, chớ tôi có thấy ngựa, thấy chó chi đâu; mà tôi phỏng nói thấy choặng.»

Khi các quan Toà nghe lời Gia-Đi phân giải hay và hữu lý thì ai nấy đều khen ngợi vô cùng, thật quả là một trang đại-trí trên đời; lời khen ngợi này làm cho thính danh Gia-Đi nổi rền như sấm, nơi các dinh hội nghị, các chốn công đường, ai cũng trầm trồ đọc đi nói lại, làm cho thấu đến tai vua và lệnh Hoàng-hậu nữa; đều duy có bọn Thiên-vân-gia nghe vậy thì lấy làm ghét lắm, muốn xin đốt sống Gia-Đi vì nói Gia-Đi học phép phủ thủy bậy-bạ, kiếm chuyện đi-doan mà dối hoặc lòng người; song nhờ vua đã thấu tai nên mới truyền hủ án phạt và Gia-Đi bốn trăm lượng vàng đi. Bởi ấy quan Lục-sự quan Trưởng-toà đồng mặc đồ triều phục đến nhà Gia-Đi mà đem trả bốn trăm lượng vàng lại, song trừ hết ba trăm chín mươi tám lượng về tiền tụng lệ là đơn-án tờ trát cùng là sổ phí, té ra trong bốn trăm lượng thì còn dư có hai lượng; lại còn sắp lính nha-dịch hầu-hạ của các viên quan xin tiền trả nước là khác nữa, rốt cuộc rồi, thì tha phạt cũng như không tha.

Gia-Đi từ ấy mới biết cũng tại sự thông-minh mình mà mang họa đến thế, nên người bèn lập thẻ rằng: « Từ nầy đến sau đâu có thấy rõ đều chi cũng không nhay miệng (như vậy).»

Song chẳng mấy ngày có một thằng tội-nhơn vược ngục, chạy

ngang qua trước cửa sổ người, lại nhằm lúc người đang đứng tại đó. Đến chừng chúng đến hỏi Gia-Đi, thì anh ta lại bình thình, không thêm ừ-hừ, nhưng mà có người quã quyết rằng: lúc đó Gia-Đi có đứng tại cửa sổ, nên Gia-Đi không chạy chối đầu khỏi, phải bị phạt và năm trăm lượng vàng; bị phạt như thế, mà theo phong tục thành Bá-bỉ-long trong thuở đó, còn phải cảm ơn các quan tòa rằng: có lòng dung-chế cho mình. Gia-Đi thấy vậy bèn than rằng: « Trời ôi! Mình đã lánh thị-phỉ, chê danh-ợi, vào chốn rừng xanh mà ẩn tích, thì chó của Quốc-mẫu, ngựa của Hoàng-trượng cũng đem họa đến mình; nay ở nhà đứng rơi cửa sổ cũng không vào; vậy thì ở đời khó nổi an nhàn được mà!»

IV. — TẬT HIỀN ĐỒ NANG

HỒI THƯ TƯ

*Người hiền ngộ oán
ai chẳng oán,*

Đưa ngu si hồn lại trả hồn

Gia-Đi từ đây tính dùng đều luân lý, cách vật và quân giao thiên hạ đặng mà giải đều phiền muộn bấy lâu. Nguyên Gia-Đi có một cái nhà cất gần thành-phố Bá-bỉ-long rất nên đẹp đẽ, trong đó nhiều đồ huê lệ trang sức rất đủ vui cho một vị phong lưu, vậy nay Gia-Đi về ở nơi nhà ấy đặng có giao tiếp khách giai-nhơn tài-tử cho vui khoái một đời, chớ chẳng muốn chi nữa cả. Từ đây sớm mai thì mở tàng-thơ ra mà

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

luận đàm với những bực tài đánh trí tuệ, chiều thì yên-âm với phượng mặt-khách tao-nhơn, vui vẻ như vậy đặng ít lâu, rồi cũng vì khách ấy mà có họa. Ngày kia bọn bác-sĩ đó mới cãi với nhau về một điều luật của Thiên-vân-gia-thỉ-tổ: trong luật đó có một câu cấm rằng: « Phụng-hoàng là loài linh-diều, con người chẳng nên ăn. » Bởi ấy nay có người nói rằng: Vả loài Phụng-hoàng chẳng hề có, nó là một con linh diều của mình bèn đặt đó thôi, cần chi phải cấm. Mấy chú khác

lại cãi rằng: Loài ấy chắc có, nên Thiên-vân-gia-thỉ-tổ mới cấm, bằng không thì cấm làm chi? Gia-Đi thấy bai đảng cãi lầy kể có người không, cái đều rất nên vô ích như thế, nên người cố ý giải hòa, bèn nói như vậy: « Vì như có loài phụng thì mình chẳng nên ăn, còn chẳng có loài phụng-hoàng thì mình khỏi ăn, thì đâu có đâu không, mình cũng vưng lời của Thiên-vân-gia-thỉ-tổ cả, cần chi mà phải cãi cho sanh sự. »

Sau sẽ tiếp theo.

ĐÁP THAI SỞ

Con chim **BẠC-MÁ** (loài chim lặn nước, chon vịt, cổ lớn; mỏ vàng, như con Công-Cộc lớn vậy.

Tên những người đáp bài trúng

Vị nào gởi đáp trước thì đặng biên tên ở trên.

MM. Trương-minh-Biên, giáo sư tại Khuyển học trường Saigon.

Lương-văn-Thân, thương nghệ, 166 đường d'Avot, Saigon.

Nguyễn-huy-Cương, thơ ký sở Douane et Régies.

Nguyễn-hữu-Hành (Cán-thờ)

Huỳnh-dinh-Mùi (Gò-công)

Nho Martin (sở l'Opinion)

Nguyễn-văn-Giàu, 416 đường Mỹ-tho-Cholón.

Nguyễn-Thuận, P. T.

Trần-an-Khương (Cán-giang) Gò công.

Đình-trường-Mãn, thương nhơn, Bachiêu.

Mấy vị gởi đến trễ, bồn quán không đem tên vào.

Tình sử thích nôm

Đất Tiêu-hồ có con gái ông Lương-Công, tên Lương-ý-Nương, vốn bà-con cô-cậu với Lý-Sanh, Lý-Sanh thường đến nhà cậu, quen mặt với Ý-Nương. Một đêm Trung-thu Ý, Sanh đàm đạo, ý hiệp tâm đầu, quyến luyến nhau. Từ ấy, tình càng thâm thía, dạ càng ngấn-ngờ.»

Sau lậu, Lương-Công giận đuổi Sanh về.

Cách mặt Sanh ba năm, cũng một đêm thu, Ý-Nương thương nhớ, hoài tình cất bút, làm ra mấy bài-ca này :

I

*Hoa hoa điệp điệp lạc phân phân.
Chung nhật tư quân bất kiến quân*

Pharmacie principale G. RENOUX

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

Trường dục đoạn hề trường dục
[đoạn ;
Lụy châu ngân thượng cánh thềm
[ngân.

II

Ngã hữu nhiệt thôn tâm,
Vô nhơn cộng ngã thuyết.
Nguyễn phong xuy tán vân ;
Tổ giử thiên biên nguyệt.

III

Huê cảm thượng cao lâu.
Lâu cao nguyệt ba mảng.
Trương tư đờn vị chung,
Lụy dịch cảm huyền đoạn !

IV

Nhơn đạo trương giang thâm,
Vi đề trương-tư bán :
Thâm giang chung hữu đề,
Trương-tư vô biên ngân !

V

Quân tại Trương-giang đầu ;
Thiếp tại Trương-giang vĩ.
Trương-tư bất trương kiên.
Đông âm Trương-giang thủy.

VI

Mộng hôn phi bất đáo,
Sở khiêm duy nhiệt tử.
Nhập ngã trương-tư môn,
Tri ngã trương-tư khổ.

VII

Trường trương-tư hề trường trương-
[tư,
Đản trương-tư hề vô tận cực.
Tảo tri như thử quả nhơn tâm,
Hồi bất đương sơ mặc trương thừc.

DIỄN NÔM

I và II

Lá bông bông lá rụng lại rai.
Trông chẳng thấy ai thấy tôi ngày !

Saigon. — Imp. de l'Union.

Đòi đoạn ruột bởi bởi đoạn ruột ;
Giọt châu sa vẫn giọt thêm dài,
Tắt lòng này tỏ với ai ? ...
Ước sao gió thổi tan mây :
Thầy trắng thổ thể niềm tây gọi là !

III

Ôm cảm với và lên lâu,
Lâu cao trắng tỏ lòng sâu tiu hiu !
Trương tư điệu khúc đờn chưa dứt,
Giọt ngọc sa ngày, đứt dây cảm. ...

IV

Người nổi sóng Trương sâu,
Bằng nửa trương-tư đầu !!
Sông sâu còn có đáy,
Trương-tư thầy mẹ ru ?

V

Sông Trương một dải nông sâu :
Bên trông đầu nọ, bên chờ cúi kia.
Đều uốn nước sông Trương chia.

VI

Chiêm bao khôn đản đó,
Đánh liều như thân bỏ !
Vào cửa trương-tư tôi,
Biết trương-tư tôi khổ !

VII

Trương-tư dài, dài cha chả !!!
Cái vấn trương-tư thâm thâm quá !!!
Sớm biết lòng ta vẫn vit này.
Ấn nắng sao bằng xưa đừng giá ?

Chững Lý-Sanh đợc mấy bài ca
này, cậy mai đến rói cùng Lương-
Công. Mai rằng : « Con gái ông tài
ba, cháu trai ông là văn-tháo. Ấy
là :

Trai anh hùng, gái thuyẽn quyền :
Phỉ nguyên bối phụng, đẹp duyên
[cởi róng.

Lời hay đã lọt tai ông.
Tức đây hai trẻ tơ hồng xe sừng.

Trần-phát-Văn.

Le Gérant : LƯƠNG-KHẮC-NINH.

PATE PECTORALE THOMAS

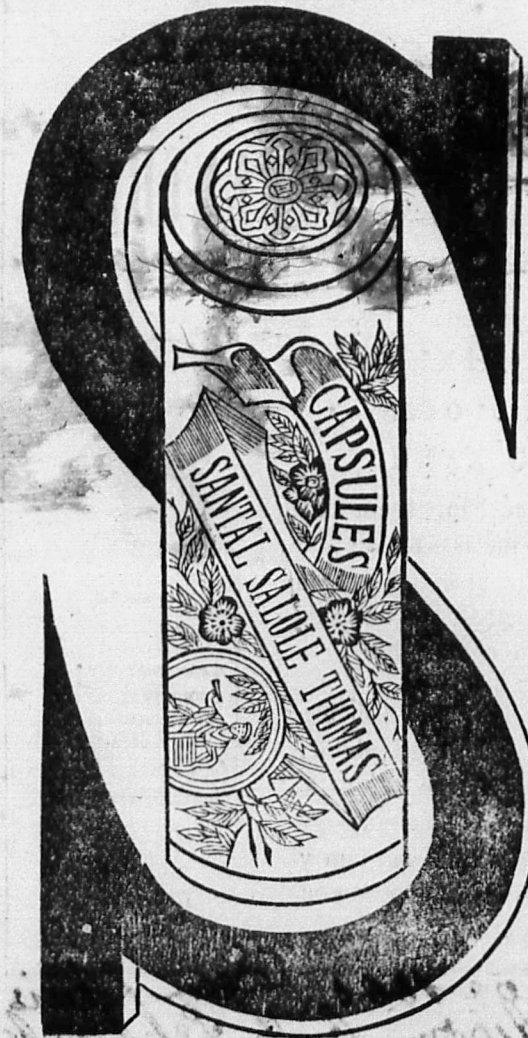
Thuốc này mùi thơm như mủ cây, tánh hay khử độc, lại hóa
tám, để trị bịnh sởi mũi nhức đầu, ho, đau-họng, khan tiếng,
siêng, vân vân.

Thứ thuốc này mùi ngon ngọt luyến báng nhiều vị rất hay cho
bịnh sởi mũi, nhức đầu, cùng các bịnh ho, đau cho bịnh nặng thể
nào cũng phải hết.

Mỗi ngày uống chừng bảy tám miếng.

Giá mỗi hộp là : 0 \$ 50

Tại tiệm ông RENOUX là bào chế y khoa tân sĩ và nhứt hạng bào chế y sanh
đường Catinat và Bonnard trước rạp hát tây có trữ thuốc này.

THUỐC HOÀN
SANTAL SALOLÉ
THOMAS

Thuốc này chế ra dùng
trong các thuộc-dị mà thôi ;
trị bịnh lậu, đau bụng đá,
đau bụng thiệt là thần hiệu,
lại làm cho đường tiêu-tiền,
đại-tiền đợc thông. Người
Langsa ở lâu ngày nơi xứ
phong-thổ nóng và người
Bồn-quốc nên dùng thuốc
này.

Mỗi ve giá : 1 \$ 50

Có một mình nhà Đại-
dược-phòng RENOUX, ngang
nhà hát-tây Saigon trữ bán
mà thôi.

Pharmacie principale G. RENOUX.

Place du Théâtre, Saigon. — DEMANDER CATALOGUE.

NÔNG-CỒ MÍN-ĐÀM

DẦU ESSENCE DE MENTHE

THỦ THƯỢNG HẠNG

CỦA

Ông RENOUX

Kế quyền HOLBÉ và RENOUX

Khử độc rất hay, trị nhức đầu,
đau gân cốt, đau xóc-hông, v. v. thì rất thần hiệu

GIÁ MỖI VE..... 0\$20

VE TRÒN MÀU TRẮNG

DẦU ESSENCE DE MENTHE

THỦ CHÁNH THƯỢNG HẠNG

CỦA

Ông RENOUX

GIÁ MỖI VE..... 0\$25

VE VUÔNG MÀU XANH

Nếu mua đủ 12 ve thì sẽặng thêm một
ve, nghĩa là trả tiền 12 ve mà lấy 13 ve.

Xin chớ lộn với các thứ khác giá rẻ mà
chẳng ra chi hết, hiệu ngoài thì cũng là
Essence de Menthe mà dầu chẳng phải.

Mua từ một hộp lớn trở lên, mỗi hộp lớn
đựng một trăm ve, thì giá sẽ tính sục nhiều.

KHẢ KỸ.— Xin hãy coi kỹ tên ông RENOUX
trên mỗi ve, vì đã có người thấy sục thượng-
hạng của dầu này, nên mới đã đổi mà làm y
vậy. Những người đổi-dã ấy đã bị tòa Saigon
lên án phạt rồi.

Triang 1000 Saigon le 7 Septembre 1916

NÔNG-CỒ MÍN-ĐÀM

Lục tinh khách lâu

Xưa là Lục-tinh-khách-sạn ở trước ga xe lửa Mỹ-ho-Saigon, ngày nay đã dời lại góc chợ mới Saigon đường Espagne số 84 và 92, có phòng rộng rãi và sạch sẽ tiếp rước khách qui.

Nơi tiệm có bán đèn dầu lửa, đèn dầu xăng nhiều kiểu nhiều hạng, lại có bán bóng đèn khí để dùng tại Saigon, Chợ-lớn, Mỹ-tho, Cánh-thơ, Nam-vang, và bán giầy chup và các đồ phụ-tùng về việc đèn khí.

Tiệm ấy cũng lãnh soát mà đặt đèn khí.

Quý khách có cần dùng món chi viết thư đến thì chủ-sự sẽ sẵn lòng trả lời.

Viết thư cho M. Trần-quang-Nghiêm, chủ-sự tiệm ấy.
Đường và số nhà biên theo trên đó.

Tiệm khắc con dấu

M. NGUYỄN-THỂ-NGỌC

Marchand de poissons
Ở tại Cầu-ông-lãnh, Sài-gòn

Kính rưng chừ quý vị: Tôi có
lập tiệm CON DẤU bằng đồng đồng
các loại kim-khi-khể. Chừ quý vị
ai muốn dùng kiểu nào, tôi sẽ làm
cho vừa ý.

Là người buôn bán chắc chắn.
Việc tiền bạc rành rẽ phần mình.
Vợ chồng lo ảng và gìn giữ cho
các lái lẩn hời. Có bán hàng tàu
tốt và giá rẻ.

Gravure Artistique et Commerciale
TÀNG-VĂN-PHA
Graveur
SAIGON. Rue d'Espagne N° 52, SAIGON

Các lái nào tới một lần thì đi
chỗ khác không đặng, vì hai vợ
chồng đều vui vẻ và ngay thật.

Bồn quán.

SÁCH MỚI

Tại nhà in Imprimerie de l'Union có bán sách dạy về sự buôn-bán
và toán-mục của M. H. LỢI soạn ra. Bán mỗi cuốn 1 \$ 50, coi sách này
hiểu rõ việc mua bán và cách tính toán, theo kim thời. Sách này có
giãne nghĩa các thứ hội buôn và có đủ kiểu tờ giao kèo lập hội buôn
chiếu y theo luật nhà nước Langsa ban hành ngày 24 Juillet 1867.